

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 962/2022
25.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Станчевски, адвокат из ..., против тужених Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“ из Београда, Водопривредни центар „Морава“ Ниш, чији је пуномоћник Драгољуб Д. Лазаревић, адвокат из ... и Републике Србије, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради одређивања накнаде за одузето земљиште, одлучујући о ревизији туженог Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“, Водопривредни центар „Морава“ Ниш изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 740/2021 од 12.10.2021. године, у седници већа одржаној дана 25.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“, Водопривредни центар „Морава“ Ниш, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 740/2021 од 12.10.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 740/2021 од 12.10.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П 3753/19 од 17.09.2020. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца у односу на тужено Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“, Водопривредни центар „Морава“ Ниш, којим је тражено да се исти солидарно са Републиком Србијом обавезе да тужиоцу на име фактички одузетог земљишта ради изградње бедема на реци Нишави на делу КП .. КО ... у површини од 91,83 м2, исплати 441.167,33 динара и на име недостатка економског интереса коришћења преосталог дела КП .. КО ... у површини од 69,50 м2 исплати 333.878,00 динара, све са законском затезном каматом од дана пресуђења до коначне исплате, као и да му накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом Јавном водопривредном предузећу „Србијаводе“, Водопривредни центар „Морава“ Ниш на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.0000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 3753/19 од 17.09.2020. године, ставом првим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име фактички одузетог земљишта, ради изградње бедема на реци Нишави, на КП .. КО ... у површини од 91,83 м², солидарно исплате износ од 4.804,00 динара по м², што за укупну заузету површину износи 441.167,33 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до коначне исплате; ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име недостатка економског интереса коришћења преосталог дела КП .. КО ... у површини од 417 м², за удео тужиоца од 1/6 што износи 69,50 м², солидарно исплате износ од 4.804,00 динара по м², што за укупно заузету површину износи 333.878,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до коначне исплате; ставом трећим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име трошкова поступка солидарно исплате 166.043,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 740/2021 од 12.10.2021. године одбијена је као неоснована жалба туженог Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш и у односу на њега потврђена пресуда Основног суда у Нишу П 3753/19 од 17.09.2020. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш је благовремено, изјавио посебну ревизију позивајући се на одредбу члана 404. Закона парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) – у даљем тексту ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. овог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана, одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног суда, у овој парници постоји потреба за одлучивањем о ревизији прописаној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе и новог тумачења материјалног права у погледу пасивне легитимације тужених, имајући у виду приложене правноснажне судске пресуде донете против истих тужених у битно сличним чињенично-правним ситуацијама, којима је одлучено на другачији начин у односу на побијану пресуду.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку, Врховни суд оценио да ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по основу наслеђа стекао право својине на КП .. уписане у ПЛ .. КО ... у уделу од 1/6. КП .. у површини од 9 ари и 68 м² и КП .. у површини од 5 ари и 30 м² КО ... настали су деобом од КП .. КО ..., која је настала пренумерацијом КП .. у поступку израде катастра непокретности. На основу налаза и мишљења вештака геодетске струке утврђено је да је у средишњем делу КП .. КО ... постоје бедем и пут, при чему је 551 м² заузет бедемом у датим мерама и границама, док је 146 м² парцеле заузето путем у датим мерама и границама. Од бедема према југу формиран је пут просечне ширине 2 метра целом дужином бедема. Од пута ка југу до границе парцеле и почетка дворишта физичких лица постоји зелена површина, као и од бедема па на север до корита реке. На врху бедема постоји пут који се користи за кретање пешака. Левоободни насип на реци Нишави рађен је у дужем временском периоду почев од 1977, 1978. и 1979. године. КП .. је изградњом бедема изузета из државине тужиоца у површини од 91 м² сходно његовом сувласничком уделу. Налазом и мишљењем вештака за област грађевинарства утврђено је да тужилац нема економски интерес да користи преостали део парцеле у површини од 69,50 м², који се налази у појасу водног земљишта. Тржишна вредност предметне парцеле износи 4.804,00 динара по м², што је утврђено на основу извештаја Пореске управе, Филијале у Нишу.

Код тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је изградом бедема на реци Нишави из права својине тужиоца изузет његов сувласнички удео од 91 м² од КП .. без спроведеног поступка експропријације и без исплате накнаде, као и да за коришћење преосталог дела од 69,50 м² тужилац нема економски интерес услед отежаног коришћења, због чега му припада накнада за то земљиште сразмерно његовом уделу.

Међутим, приликом оцене приговора недостатка пасивне легитимације на стани Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш и одлучивања о обвезнику плаћања накнаде, нижестепени судови су заузели становиште да се тужиочева парцела налази у појасу водног земљишта којим у складу са чланом 9а Закона о водама управља јавно пољопривредно предузеће основано за обављање водне делатности на одређеној територији, да је у средишњем делу тужиочева парцеле изграђен бедем (обала утврда) који је сходно члану 15. Закона о водама водни објекат за уређење водотока којим у складу са чланом 23. став 2. истог Закона управља јавно водопривредно предузеће, због чега обавеза туженог за накнаду за фактички одузето земљиште произилази из његове делатности.

По оцени Врховног суда, правилно је становиште нижестепених судова да тужилац има право на тражену новчану накнаду у овој парници, с тим да је обвезник исплате накнаде тужена Република Србија (у односу на коју је првостепена пресуда правноснажна – иста није изјавила жалбу на првостепену пресуду нити ревизију на другостепену пресуду), а не тужени Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“, Водопривредни центар „Морава“ Ниш, због чега је оцењено да је нижестепеним пресудама погрешно примењено материјално право.

Одредбама Закона о експропријацији прописани су поступак и процедура одузимања непокретности у складу са претходно утврђеним јавним интересом, а у циљу привођења намени непокретности у општем интересу, који поступак спроводи орган управе на чијој се територији налази непокретност која је предмет експропријације. Одредбама тог Закона регулисано је и питање одређивања накнаде за одузету непокретност. Међутим, када се одузимање непокретности од власника или корисника врши без његове сагласности или без постојања одлуке надлежног органа о одузимању земљишта, а у циљу остваривања неког унапред утврђеног јавног или општег интереса, као што су изградња путева, улица, објеката од јавног или општег интереса и друго, ради се о фактичкој експропријацији. С обзиром да је право на имовину гарантовано чланом 1. Протокола 1. Европске конвенције о људским правима, као и да Устав РС у члану 58. став 1. прокламује право на мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, а у ставу 2. право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне, то у ситуацији одузимања непокретности без законом спроведеног поступка, власнику односно кориснику непокретности припада новчана накнада у висини тржишне вредности одузете непокретности коју је дужан да плати онај субјект у чију имовину прелази право својине или друго имовинско право на тој непокретности.

У конкретном случају није извршена експропријација, већ је предметно земљиште у означеној површини фактички одузето тужиоцу приликом извођења радова на регулацији корита реке Нишаве, тако што је постало земљиште у саставу корита и заштитног појаса реке и на њему изграђени објекти од општег значаја, на који начин је земљиште прешло у државну (јавну) својину Републике Србије и постало добро у општој употреби. Како је несумњиво утврђено да је услед тога тужилац онемогућен да користи своју парцелу у наведеним деловима, тужена Република Србија је одговорна и пасивно легитимисана у овој парници за исплату накнаде на основу одредби члана 1. став 1. тачка 1. и члана 47. Закона о средствима у својини Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“ број 53/95 ... 101/2005) и члана 1, 2, 3, 10. став 1. и 7. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 113/17).

Одредбама члана 5. став 1. и 2. Закона о водама („Службени гласник Републике Србије“ број 30/2010) прописано је да су воде добро од општег интереса и у државној својини; да су воде и водно земљиште у јавној својини јавно водно добро, а одредбом члана 24. став 2. и 3. истог Закона да је управљање водама у надлежности Републике

Србије и да се управљање остварује преко министарства и других надлежних министарстава, органа аутономне покрајине, органа јединице локалне самоуправе и Јавног водопривредног предузећа. Према томе, воде и јавно водно земљиште су у државној, односно јавној својини Републике Србије, а тужено Јавно водопривредно предузеће основано је од стране државе Законом о изменама и допунама Закона о водама („Службени гласник СРС“ број 54/96) ради обављања делатности од јавног, односно општег интереса и средства за обављање своје делатности добија из накнада прописаних законом, као и средства буџета Републике Србије, те стога он не може бити обвезник накнаде.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Врховни суд је одлуку садржану у трећем ставу изреке донео применом чланова 153, 154. и 163. и 165. став 2. ЗПП, па је обавезао тужиоца да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара који се односи на награду пуномоћнику за састав ревизије. Туженом није досуђена накнада трошкова судских такси, јер захтев за накнаду није опредељен по врсти и износу у складу са чланом 163. став 2. ЗПП.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**